

Lisäarvo Korkona Valtiokapitalismissa

PINTAPUOLISESTI katsoen valtiokapitalismi näyttää melkein samanlaiselta kuin valtioasialismi ja useiden ihmisten käsityksissä nämä kaksi talousjärjestelmäteoriaa ovatkin auttamattomasti toisiinsa sekaantuneet. Kun esimerkiksi jossakin maassa valtio omistaa rautatiet, saadaan usein kuulla esitettävän tätä asiantilaa jonkunlaisena esimerkkinä yhteiskunnallisesta omistuksesta ja jotkut selittävät sen olevan sosialismia. Tosiasiaksi kuitenkin jää, että niin kauan kun yhteiskunnan varsinainen talousjärjestelmä on kapitalistinen, tarkoitettu ja käytetty antamaan tilaisuutta omistajaluokalle lisäarvon riistoon, eivät mitkään näennäiset poikkeukset siitä voi olla sosialismia. Valtion omistamatkin tuotanto- tai liikennelaitokset joutuvat silloin palvelemaan hallitsevan luokan kapitalistisia riistopyrkimyksiä muodossa taikka toisessa.

Yleisemmin on asia siten, että valtion omistamiksi kapitalistisessa taloudessa joutuvat vain sellaiset laitokset, joiden omistamiseen ja tehoisasti käynnissä pitämiseen yksityiskapitalismi on kykenemätön ja myöskin sellaiset joista ei nähdä olevan riittävän suurta liikevoittoa saatavissa.

Mutta myöskin valtion omistamista taloudellisen elämän välineistä yksityisomistajat riistävät lisäarvoa. Se tapahtuu koron muodossa. Valtio, samoin kuntien ja kaupunkien hallitukset, ryhtyessään johonkin taloudelliseen liikeyritykseen, tarvitsevat pääomaa. Miten sitä saadaan? Yleisimmin siten, että lasketaan liikkeelle arvopapereita, velkakirjoja, joita myydään yksityisille omistajille ja niitä vastaan saadulle rahalle maksetaan vissi, määritelty korko. Laitoksen, jonka rahastamiseksi täten varoja hankitaan, on siis tuotettava niin paljon yli ylläpitokustannustensa, että korot voidaan maksaa. Ja mistä tulee kor-

kojen maksuun tarvittava raha? Ei mistään muusta kuin siitä että laitoksen työläisten työstä riistetään niin paljon lisäarvoa. Ja se menee yksityisille omistajille. Valtio toimii tässä tapauksessa ainoastaan pääoman sijoituksen ja riiston välittäjänä.

Tässä maassa on esitelty, muka yhtenä sosialismiin siirtymisen keinona, sitä että valtio ostaisi tuotanto- ja liikennelaitokset omistajaluokalta; antaisi yksityisomistajille arvopapereitaan ja maksaisi niistä korkoa. Tulos luonnollisesti olisi se, että tämän maan työväestö edelleen elättäisi loiseläjäluokkaa ja työskentelisi sen ylläpitämiseksi. Tätä suunnitelmaa ovat erittäin vihaisesti arvostelleet "kommunistit" ja arvostelun aihetta siinä onkin kylliksi, työväen luokkanäkökannalta katsoen. Mutta jos käänämme katsemme Neuvostoliittoon, niin havaitsemme tämänlaatuista lisäarvon riistoa koron muodossa tapahtuvan siellä laajassa mittakaavassa. Valtio myy arvopapereitaan ja maksaa niistä korkoa, jota vastaavat arvot luonnollisesti on pidätettävä työläisten työn tuloksista.

Moskovassa ilmestyvä englanninkielinen viikkolehti Moscow News julkaisee jatkuvasti ilmoituksia joissa kaupataan toisen viisivuotissuunnitelman kotimaisen lainan bondeja. Niitä ilmoitetaan myytävän kaikkiaan neljän biljoonan ruplan arvosta ja ovat bondit arvoltaan kymmenestä ruplasta tuhanteen ruplaan saakka. Menekin sanotaan olevan hyvän.

Muita samanlaisia bondeja on myyty aikaisemmin.

Erikoista huomiota ansaitsevana seikkana sopii mainita että näille bondeille maksetaan korkoa seitsemän prosenttia. Se on tuntuvasti korkeampi korko kuin nykyään maksetaan suurten korporatsioonien bondeille tässä maassa; niille maksetaan keskimäärin ehkä neljä tai viisi prosenttia.

Muistamme myöskin että Yhdysvaltain sotabondit kantoivat korkoa vain noin viiden prosentin vaiheille. Kun tämän maan hallitus nykyään lainaa rahaa, maksaa se verrattain pientä korkoa, johtuen se luonnollisesti siitä että joutilasta rahaa on paljon tarjolla.

Edellä mainittu moskovalainen julkaisu käsittää bondien menekin osoittavan suurta innostusta sosialismin rakentamiseen Neuvostoliiton kansan keskuudessa; erikoisesti siksi, että suuret joukot työläisiäkin ovat olleet halukkaita niitä ostamaan. Tähän ehkä sopii verrata sitä innostusta jolla amerikalaiset työläisetkin ostivat sotabondeja. Niiden avulla piti tehtävän maailma turvallisiksi kansanvallalle, lopetettaman sodat kerta kaikkiaan jne. Nehän olivat yleviä ihanteita, joiden toteuttamiseksi kannatti jokaisen sijoittaa säästöjään. Sitäpaitsi, jos joku ei voinut asiaa tältä kannalta nähdä, hänen elämänsä koetettiin tehdä mahdollisimman tuskalaksi. Neuvostomaassa on sosialismin rakentaminen se iskulause bondien myynnissä, jota meillä vastasi kansanvallan turvallisiksi tekeminen.

Nyt jo yleisesti tiedettäneen että kansanvalta ei tullut turvatuksi sotabondeilla, eivätkä sodatkaan loppuneet. Mitenkä tulee käytännössä toteutumaan sosialismin rakentaminen hallituksen bondien myynnin ja niistä maksetun seitsemän prosentin koron kautta?

Käsittääksemme ne vaikuttavat päinvastaiseen suuntaan; ei sosialismin, mutta valtiokapitalismin rakentamiseksi; talousjärjestelmän, jossa varakkaimmat bondien ostajat ovat tilaisuudessa elämään työläisten työn tuloksilla, itse työtä tekemättä. Seitsemän prosentin korko antaa heille tämän tilaisuuden.

Jos kaikilla Neuvostoliiton asukkailla olisivat täsmälleen samanlaiset tulot, silloin voitaisiin sanoa että kaikilla ovat myöskin samanlaiset mahdollisuudet ostaa hallituksen bondeja ja saada saman verran korkotuloja. Mutta siten eivät asiat ole. Varsinaisissa tuotannollisissa tehtävissäkin olevien henkilöiden palkkatuloilla on paljon eroavaisuutta. Sitäkin enemmän eroa

on virkailijain ja varsinaisten työläisten palkkojen välillä. Esimerkiksi rautateillä saa virastopäällikkö noin kolmetoista kertaa enemmän palkkaa kuin alhaisimmin palkattu työläinen. Erikoistaitureille maksetaan sitäkin enemmän.

Hallituksen bondien ostoon ja niistä hyötymiseen nähden tämä merkitsee sitä, että yksi voi ostaa niitä monin kerroin enemmän kuin toinen ja saada siis korkotuloja monin kerroin enemmän kuin toinen. Jos esimerkiksi työläinen, joka saa 80 ruplaa palkkaa kuukaudessa, ja virkailija, joka saa 800 ruplaa kuukaudessa (emme vielä puhu kummastakaan äärimmäisyydestä) elävät samalla elintasolla, sanokaamme 70 ruplalla kuukauden, ja käyttävät kaikki siitä yli jäävät tulonsa hallituksen bondien ostamiseen, voi työläinen ostaa vuodessa 12 kymmenen ruplan bondia ja virkailija 876 samanlaista bondia. Korkotuloina tulisi sellaisessa tapauksessa työläinen saamaan vuodessa kahdeksan rupla 40 kopekkaa ja virkailija 613 ruplaa 20 kopekkaa. Jos he tekevät samoin vielä toisena vuotena niin silloin jo virkailijan korkotulot yksistään ovat tuntuvasti suuremmat kuin työläisen korko- ja palkkatulot yhteensä. Se taas merkitsee sitä että virkailija voi seuraavana vuotena tehdä tuntuvasti suuremman sijoituksen ja saada enemmän korkotuloja — edellyttäen että hän tyytyy edelleen elämään samalla tasolla työläisen kanssa.

Kuljetaanko tällä tavalla sosialismia kohti? Ei, vaan päinvastaiseen suuntaan. Sosialismi tarkoittaa taloudellista yhdenarvoisuutta, mutta tämä menettely ilmeisen selvästi lisää taloudellista eriarvoisuutta, joka jo entiseltäänkin vallitsee, suuresti eroavien palkkatasojen seurauksena.

Huolimatta siitä että edellä mainitsemamme lehti erikoisesti kiinnittää huomiota siihen seikkaan, että hallituksen bondeja ovat ostaneet miljoonalukuiset joukot, se myöskin ilmeisellä mieliihyvällä mainitsee siitä kuinka jotkut tunnetut ja hyvä-tuloiset henkilöt ovat niitä ostaneet suurina määriä. Kuuluu taidemaalari Brodski on ostanut 15,000 ruplan arvosta, kirjailija Pogodin 10,000 ruplalla ja Rimski-Korsa-

kovin perhe 12,000 ruplalla. Summat eivät näytä kovinkaan suurilta verrattuna esimerkiksi tämän maan suuromistajain korkotuloja tuottaviin arvopapereihin sijoittamiin summiin. Kuitenkin ovat ne siksi suuret, että esimerkiksi Brodskin tekemä sijoitus tuottaa hänelle 1,050 ruplaa vuodessa sormeaan nostamatta ja se on tuntuvasti enemmän kuin alhaisimmin palkattu työläinen saa palkkaa vuoden työstään.

Eräs seikka kannattaa vielä ottaa huomioon. Amerikan työläiset saatiin "yleisen innostuksen" aikana ostamaan sota-bondeja, usein väkivallalla tai työpaikan menettämällä peloittelemallakin. Kymmeniä miljoonia oli silloin hallituksen bondien omistajia. Mutta kuinka moni heistä kykeni pitämään nämä arvopaperit hallussaan niiden lunastamisaikaan saakka? Useimpien täytyi ne myydä, ja tuntuvalta tappiolla, jo ennen kuin ensimmäiset korkokupongit olisivat olleet rahaksi vaihdettavissa. Koron saamisen sijasta he siis vielä maksoivat korkoa niille jotka bondit heiltä ostivat. He tarvitsivat rahansa elinkustannuksiinsa. Ja mihin joutuivat bondit? Pankeille ja suuromistajille; niille jotka harjoittavat liikettä ja saavat liikevoiton sa korkotuloina.

Työläinen ei Neuvostoliitossa liene suinkaan paremmassa asemassa palkkatulonsa valtion bondeihin sijoittamisessa kuin oli amerikalainen työläinen sodan aikana. Ja koska amerikalainen työläinen havaitsi välttämättömäksi vaihtaa ostamansa bondit jälleen rahaksi, vaikkapa suoranaisella tappiollakin, niin voidaan olettaa että samoin tapahtuu Neuvostoliitossa. Se merkitsee sitä että työläisten osuus korkotuloista supistuu perin vähäiseksi, mutta heidän kuitenkin on työllään luotava ne arvot joilla korot maksetaan.

Yksityispääoman harjoittamaa työn riistoa liikevoiton muodossa pyritään tukahduttamaan Neuvostoliitossa. Mutta yksityispääoma on oikeutettu ottamaan korkotuloja, valtion välityksellä ja takuulla. Se merkitsee taloudellista eriarvoisuutta ja siis ihmisten luokkiin jakautumista, taloudellisen asemansa mukaisesti. Se merkitsee myöskin sitä, että jotkut ihmiset tule-

vat saamaan tilaisuuden elää toisten työn kustannuksella ja luonnollisesti niillä, jotka ovat valtion kontrollissa, ovat siihen parhaat tilaisuudet. Siten rakentuva valtiokapitalismi ei siis hävitä luokkia, joskin se rakentaa ne visseissä suhteissa toisella tavalla ja toisenlaisille perusteille kuin yksityiskapitalismi.

Kaksinaamainen yhtiönionismi, jolla työnantajat ovat koettaneet estää työläisiä järjestymästä luokkataistelua varten.